

MYNÄMÄKI

TALouden TASAPAINOTTAMISOHJELMA

Talouden tasapainottamisryhmä 11.3.2024
Talouden tasapainottamisryhmä ja valtuustoryhmien puheenjohtajat 18.3.2024
Talouden tasapainottamisryhmä 15.4.2024
Talouden tasapainottamisryhmä 13.5.2024
Kunnanvaltuuston iltakoulu 20.5.2024
Yhteistyötoimikunta 3.6.2024
Talouden tasapainottamisryhmä ja valtuustoryhmien puheenjohtajat 3.6.2024
Kunnanhallitus 17.6.2024
Kunnanvaltuusto 24.6.2024

Sisällys

1. Taustaa kunnan taloudesta ja tasapainottamistarve	3
2. Kuntalais- ja henkilöstökyselyn tulokset.....	4
3. Vertailu saman kokoluokan (5 000–10 000 as.) kuntiin vuonna 2022	4
3.1 Vertailu verotuloihin.....	4
3.2. Vertailu valtionosuuksiin	5
3.3 Vertailu käyttötalousmenoihin	5
3.4 Vertailu investointitasoon.....	5
4. Verotulot ja valtionosuudet	6
4.1 Verotulot	6
4.2 Valtionosuudet.....	7
5. Elinvoiman vahvistaminen	8
6. Tasapainottamistarve	9
7. Tasapainottamisohjelma	9
7.1 Tulojen lisääminen	9
7.1.1 Asiakasmaksut	9
7.1.2 Verotulot	9
7.1.3 Valtionosuudet.....	10
7.1.4 Omaisuuden myynti	10
7.2 Menojen karsiminen	11
7.2.1 Koulu- ja päiväkotiverkon tarkastelu	11
7.2.2 Keittiöverkon tarkastelu.....	15
7.2.3 Puhtaanapitopalvelut	16
7.2.4 Konserniyhtiöiden toiminnan tarkastelu	16
7.2.5 Elinvoimapalvelut	16
7.2.6 Ei-lakisääteiset palvelut	17
7.2.7 Henkilöstömenojen ja henkilöstömäärän tarkastelu	18
8. Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi	18
9. Liitteet.....	22

1. Taustaa kunnan taloudesta ja tasapainottamistarve

Kunta on usean vuoden aikana tehnyt toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi. Tuloveroprosenttia ja kiinteistöveroprosentteja on korotettu ja palveluverkkoa on supistettu. Vesihuoltolaitos yhtiöitettiin vuonna 2017, josta kirjattiin noin 10,0 milj. euron myyntivoitto. Kunta on myynyt kiinteää ja irtainta omaisuutta vuosien kuluessa ja myyneistä on kirjattu noin 1,5 milj. euron myyntivoitot vuodesta 2010 alkaen. Lisäksi kertaluonteisena toimenpiteenä henkilökuntaa lomautettiin vuosina 2020 ja 2021.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen seurauksena kunnan valtionosuudet vähenivät huomattavasti. Valtionosuudet määräytyvät uudistuksen jälkeen entistä enemmän nuoremmat ikäluokan mukaan. Mynämäen kunnan väestörakenne on vanhusvoittoinen. Valtionosuuksista on tietoa 3. kohdassa.

Myös tuloveroprosentin leikkaus vähensi kunnan tuloverotusta huomattavasti. Vuodelle 2024 tuloveroprosenttia korotettiin 0,49 %-yksiköllä.

Koska tulo-rahoitus ei ole riittänyt, kaikki viime vuosien investoinnit on jouduttu kattamaan lainalla. Investointitarpeet ovat aiheutuneet kiinteistöjen sisäilmaongelmista sekä suuren yhtenäiskoulun välttämättömästä peruskorjauksesta. Kunnan lainamäärä on kasvanut huomattavasti viime vuosina. Korkotason huomattava nousu on lisännyt korkomenoja.

Kuntalaissa on määritelty kriisikuntakriteerit, joiden täytyessä valtiovarainministeriö voi käynnistää erityisen vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevan kunnan arviointimenettelyn. Kriteerien mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa ja jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa.

Valtiovarainministeriö voi siis käynnistää erityisen vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevan kunnan arviointimenettelyn pelkän konsernialijäämämittarin perusteella. Menettelyssä kunta ja valtio yhdessä selvittävät kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä toimenpiteet palvelujen turvaamiseksi.

Mynämäen kunnan vuoden 2023 tilinpäätöksessä konsernin alijäämä oli 783 €/asukas. Vuoden 2024 talousarvio ja vuosien 2025–2026 taloussuunnitelma on alijäämäinen on 2,0 milj. euroa joka vuosi. Mikäli talousarvio toteutuu hyväksytyn mukaisesti, konsernin alijäämään perustuva kriisikuntakriteeri täyttyy vuonna 2024 (laskelmassa ei ole vielä voitu huomioida konserniyhteisöjen vuoden 2024 tulosta).

Kuntaliiton huhtikuun ennustekehikossa verotuloarvio on noussut, joten tasapainottamisarvo olisi sen perusteella hieman vähemmän. Uudesta verotuloarviosta on tietoa 3. kohdassa.

Valtiovarainministeriö voi käynnistää erityisen vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevan kunnan arviointimenettelyn pelkän konsernialijäämämittarin perusteella. Me-

nettelyssä kunta ja valtio yhdessä selvittävät kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä toimenpiteet palvelujen turvaamiseksi.

Tasapainottamisohjelma täytyy laatia mahdollista harkinnanvaraista valtionosuuden hakemista varten.

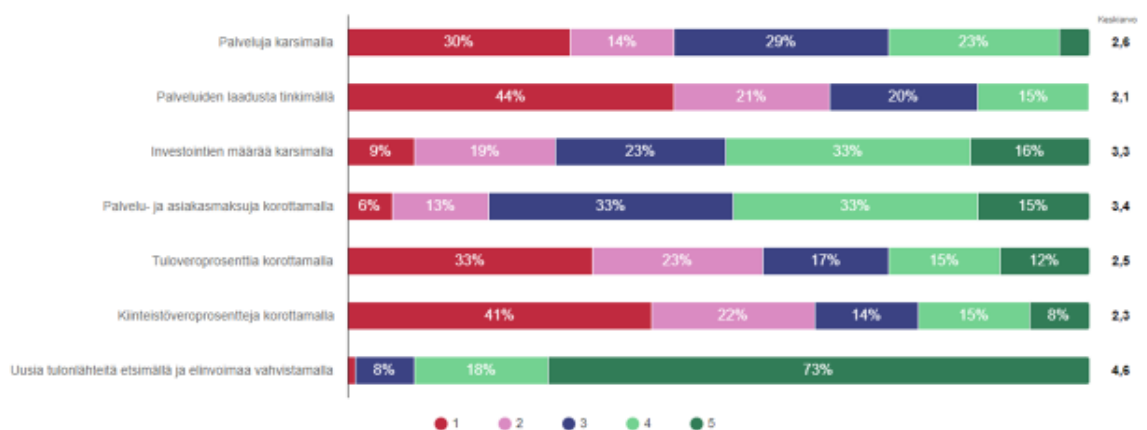
2. Kuntalais- ja henkilöstökyselyn tulokset

Talouden tasapainottamistyötä varten tehtiin kuntalais- ja henkilöstökysely, johon saatiin 67 vastausta. Vastaajina oli kuntalaisia, kunnan luottamushenkilöitä, kunnan henkilökuntaa sekä mynämäkeläisiä yrittäjiä. Alla olevassa taulukossa on yhteenveto vastaajien näkemyksistä, millä keinoilla kunnan taloutta tulisi tasapainottaa. Liitteenä on laajempi yhteenveto konkreettisista säästöehdotuksista ja lisätuloehdotuksista vastaajaryhmittäin.

Millä keinoin kunnan taloutta tulisi tasapainottaa?

Arvioi väittämiä asteikolla 1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa meiltä

Kaikki vastaajat, vastaajia 67

3. Vertailu saman kokoluokan (5 000–10 000 as.) kuntiin vuonna 2022

Mynämäen kunnan palvelut tuotetaan halvemmalla kuin verrokkikunnissa. Säästöjä on vuosien aikana tehty ns. juustohöylällä ja myös palveluverkkoa muuttamalla. Mynämäessä verotulot ovat alhaisemmat kuin verrokkikunnissa.

3.1 Vertailu verotuloihin

Mynämäen kunnan verotulot ovat alhaisemmat kuin vertailukunnissa vuonna 2023:

	<u>Mynämäki</u>	<u>verrokkikunnat</u>
Kaikki verotulot	2.265 €/as.	2.684 €/as.
Tulovero	1.848 €/as.	1.880 €/as.
Kiinteistövero	259 €/as.	502 €/as.
Yhteisövero	157 €/as.	302 €/as.

3.2. Vertailu valtionosuuksiin

Vuonna 2023 Mynämäen kunnan valtionosuudet olivat 563 €/as. Verrokkikuntien valtionosuudet olivat 1.018 €/as. Mynämäen kunnan asukaskohtaiset valtionosuudet ovat huomattavasti verrokkikuntia matalammalla tasolla. Eroa selittävät osin väestön ikärakenne ja hyvinvointialueuudistuksen vaikutukset valtionosuuksien tasoon. Erotus on kunnan toiminnan näkökulmasta kohtuuttoman suuri ja heikentää Mynämäen kunnan taloudellista asemaa merkittävästi.

3.3 Vertailu käyttötalousmenoihin

Käyttötalouden vertailussa Mynämäen kulutaso on ollut vuosina 2020–2022 maltillinen verrattuna 5 000–10 000 asukkaan kuntiin. Kulut ovat kuitenkin nousseet yleisen kulu- ja palkkakehityksen mukana. Sosiaali- ja terveystoimen osalta kulut kasvoivat etenkin vuosina 2020 ja 2021, mutta pysyivät lähes ennallaan vuonna 2022.

Sivistyksen toimialan palveluiden kulutaso on selvästi verrokkiryhmää maltillisempi:

	<u>Mynämäki</u>	<u>verrokkikunnat</u>
Koko sivistyksen toimiala	1.929 €/as.	2.236 €/as.
Perusopetus	984 €/as.	1.166 €/as.
Varhaiskasvatus	11.504 €/oppilas	11.191 €/oppilas
Vapaaehtoisemmat palvelut (kulttuuri, kirjasto, liikunta ym)	541 €/as.	517 €/as.
	145 €/as.	344 €/as.

Myös teknisen toimialan palveluiden kulutaso on verrokkiryhmää maltillisempi:

	<u>Mynämäki</u>	<u>verrokkikunnat</u>
Koko tekninen toimiala	238 €/as.	329 €/as.

Kunnan kaikki palvelut huomioiden Mynämäen kunnan menot ovat selvästi (19 %) alhaisemmat kuin verrokkikunnissa:

Kaikki kunnan palvelut (pl. sote-palvelut)	2.512 €/as.	2.990 €/as.
---	-------------	-------------

3.4 Vertailu investointitasoon

Investointitaso on ylittänyt selvästi 5 000–10 000 asukkaan kuntien keskimääräisen investointitason asukasta kohden mitattuna. Samanaikaisesti kunnan lainakanta on kasvanut merkittävästi. Vuoteen 2019 verrattuna lainakanta on kasvanut 50 prosenttia asukasta kohden mitattuna. Viiteryhmään eli 5 000–10 000 asukkaan kuntakokojoukkoon verrattuna Mynämäellä oli vuoden 2022 lopussa 80 prosenttia enemmän lainaa asukasta kohden.

Kunta on investoinut palvelutuotannon kannalta välttämättömiin rakennuksiin ja pyrkinyt löytämään kustannustehokkaita toteutustapoja palveluiden turvaamiseen. Keskeisimpiä investointikohteita ovat olleet: yhtenäiskoulun peruskorjausremontti, käyttöikänsä päähän ehtineen terveyskeskuksen korvaaminen uudella, kompaktilla

sosiaali- ja terveysasemalla ja käyttökelvottoman kunnantalon korvaaminen remontoimalla tyhjäksi jäänyt ammatillisen opiston tila kunnanvirastoksi.

Kunnan investointitaso on asetettu minimiin jo vuoden 2024 talousarvioityön yhteydessä ja on tunnistettu, että tulevia investointeja kunnassa tulee harkita erittäin tarkoin. Investointitaso on talouden tasapainottamissyistä pidettävä tulevana vuosina enintään 1,5–2 miljoonassa eurossa/vuosi, jotta investointirasitteen pienentämisellä on myönteisiä vaikutuksia kunnan talouteen.

Lähteenä on käytetty Kuntaliiton lausuntoa 12.1.2024 Mynämäen kunnan taloudellisesta tilanteesta.

4. Verotulot ja valtionosuudet

4.1 Verotulot

Vuoden 2024 talousarviossa ja vuosien 2025–2026 taloussuunnitelmassa verotulot ovat Kuntaliiton lokakuun 2023 ennustekehikon mukaiset ja kunnanvaltuuston hyväksymän tuloveroprosentin 9,10 % mukaisesti:

	TP 2022	MTA 2023	%	TA 2024	%	TS 2025	%	TS 2026	%
Kunnan tulovero	26 799 429	13 994 000	-47,8	13 512 000	-3,4	14 233 000	5,3	14 622 000	2,7
Kiinteistövero	1 843 667	1 979 000	7,3	2 075 000	4,9	2 079 000	0,2	2 079 000	0,0
Osuus yhteisöverosta	1 851 212	1 185 000	-36,0	1 013 000	-14,5	1 084 000	7,0	1 107 000	2,1
Yhteensä	30 494 308	17 158 000	-43,7	16 600 000	-3,3	17 396 000	4,8	17 808 000	2,4
Kunnan tulovero%	21,25 %	8,61 %		9,10 %		9,10 %		9,10 %	
Efektiiivinen vero %	14,41 %	6,18 %		6,74 %		6,78 %		6,85 %	
Erotus	6,84 %	2,43 %		2,36 %		2,32 %		2,25 %	

Kuntaliiton huhtikuun 2024 ennustekehikossa verotuloarvio on noussut. Suunnitelmavuosien parantunut ennuste johtuu valtion kehysriihen veropäätöksistä. Suurin muutos koskee ansiotulovähennyksen poistamista kunnallisverotuksesta vuodesta 2025 alkaen. Maan hallitus päätti kevään 2024 kehysriihessä kasvattaa kunnallisverotuksen efektiivisyyttä poistamalla tulosta tehtävän ansiotulovähennyksen ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Poisto itsessään nostaa kunnallisveron tuottoa koko maan tasolla noin 430 miljoonalla eurolla. Samalla suoraan kunnallisverosta tehtävä työtulovähennys nousee reilulla 130 miljoonalla eurolla. Näin ollen ansiotulovähennyksen poistaminen kasvattaa kunnallisveroa arviolta noin 340 miljoonalla eurolla/vuosi. Samalla kunnallisveron efektiivisyys paranee noin 0,25 %-yksikköä.

Erotus hyväksytyn talousarvion ja -suunnitelman verotuloihin vuosina 2024–2026 on seuraava:

Erotus talousarvioon 2024 ja taloussuunnitelmaan 2025-2026

TA 2024	TS 2025	TS 2026
640 000	498 000	947 000
46 000	36 000	36 000
-6 000	-65 000	-34 000
680 000	469 000	949 000

4.2 Valtionosuudet

Vuoden 2024 talousarviossa ja vuosien 2025–2026 taloussuunnitelmassa valtionosuudet ovat seuraavat:

	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Peruspalvelujen vos	10 859 382	-333 877	-121 717	586 230	691 101
sote-uudistuksen tasauksia					
Sote-uudistuksen tasaukset			-1 775 953	-1 668 006	-1 563 135
Verotulojen tasaus	4 311 360	3 242 821	2 941 558	2 941 558	2 941 558
Verotulomenetysten kompensatio	4 762 984	1 432 956	1 419 499	1 419 499	1 419 499
OKM:n muut valtionosuudet (mm. lukio)	-318 131	-239 505	-94 517	-94 517	-94 517
Yhteensä	19 615 595	4 102 395	4 144 823	4 852 770	4 957 641

Talousarviota laadittaessa OKM:n valtionosuudesta ei ole vielä tietoa. Valtionvarainministeriön (VM) päätöksessä vuoden 2024 valtionosuuksista OKM:n valtionosuus on -317.000 euroa.

Vuoden 2024 talousarviossa ei ole huomioitu VM:n marraskuussa 2023 ilmoittamaa sote-uudistuksen rahoitukseen liittyvää lisäleikkausta kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen vuosille 2025–2027, koska tieto leikkauksesta tuli liian myöhään. Marraskuussa 2023 oli arviona, että Mynämäen kunnan osuus lisäleikkauksesta on 680.000 euroa.

Maan hallitus päätti kehysriihessä, että kuntien valtionosuutta korotetaan vuodesta 2025 alkaen pysyvästi 227 milj. euroa. Tämä ei kuitenkaan kata kokonaan em. lisäleikkausta.

TE 2024 -uudistus lisää kuntien valtionosuutta, mutta aiheuttaa myös vähintään saman verran lisää menoja.

VM:n ennakkolisessä laskelmassa (29.4.2024) vuoden 2025 peruspalvelujen valtionosuuksiksi Mynämäen kunnan valtionosuudet ovat 4.548.690 € (ei sisällä OKM:n valtionosuutta, joka on negatiivinen). Jos OKM:n valtionosuus on samalla tasolla kuin vuonna 2024, vuoden valtionosuus tulee olemaan noin 600.000 euroa vähemmän kuin taloussuunnitelmassa on arvioitu. VM:n arvio sisältää TE 2024 -uudistuksen valtionosuuden.

Valtiovarainministeriössä on käynnissä valtionosuusuudistus, jonka on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026. Uudistuksen kuntakohtaisia laskelmia ei ole vielä saatavilla.

Kuntaliitto on mukana uudistustyössä ja Kuntaliiton arvion mukaan vain noin viidenes kunnista olisi ns. voittajia uudistuksessa. Voittajia olisivat kasvavat kunnat, joiden ikärakenne painottuu nuoriin ikäluokkiin.

5. Elinvoiman vahvistaminen

Mynämäen kunnan elinvoiman vahvistaminen perustuu hyvään kuntamaineeseen, jota meidän tulee rakentaa yhdessä tulevana vuosina. Mynämäen kunta tulisi Turusta ajateltuna nähdä seudun kehäkuntana, joka sijaitsee logistisesti hyvässä paikassa 8-tien imussa. Yritysten sijoittumisen näkökulmasta satamien, lentokenttien ja tieliikenneyhteyksien korostaminen on oleellisessa asemassa. Asukkaiden kotipaikkakunnan valitsemisen näkökulmasta taas työssäkäyntialue, hyvät liikenneyhteydet Turun suuntaan ja kattavat, hyvät paikalliset palvelut ovat markkinoinnin kärkiviestejä.

Elinvoiman vahvistamiseksi kunnan tulee kaavoittaa alueita yritysten käyttöön sekä käydä aktiivista vuoropuhelua kunnassa jo olevien yritysten kanssa että uutta sijaintipaikkaa etsivien yritysten kanssa. Tavoitteena on mahdollistaa kunnassa jo olevien yritysten kasvaminen ja laajentuminen sekä löytää sellaisia uusia yrityksiä, jotka lisäävät kunnan elinvoimaa mm. uusia työpaikkoja luomalla.

Aktiivinen kunnan markkinointi eri alustoja hyödyntämällä on kunnan koko henkilöstön ja luottamushenkilöiden tehtävä. Kunnan hyvä maine rakentuu positiivisista uutisista ja tarinoista mm. yritysten ja asukkaiden ja yhdistysten toimintaa esiin nostamalla. Mielikuva Mynämäestä ei tällä hetkellä vastaa todellisuutta, on hyvin tärkeää saada Mynämäen hyviä puolia järjestelmällisesti nostettua esiin ja keskusteluun. Siihen tarvitaan volyyymiä ja kaikkien panosta.

Kunnan tärkein rooli on toimia yhteen kokoavana voimana mm. eri tapahtumien ja sidosryhmien kesken. Kunta tukee sellaista toimintaa, joka nostaa Mynämäkeä kuntana esiin positiivisessa valossa ja tekee Mynämäkeä tunnetuksi kuntarajojen ulkopuolelle. Kunnan rooli on myös mahdollistaa uusien yritysideoiden toteutuminen ja kasvaminen.

Mynämäen kunnan elinvoiman edistämiseksi tehdään tiivistä yhteistyötä myös naapurikuntien kanssa ja käydään avointa vuoropuhelua seudullisen kehittämisen mahdollisuuksista. Etäisyydet lähikuntiin ovat niin pienet, että on järkevää hakea synergiaetuja toinen toistensa vahvuuksia tukien.

Markkinointia tulee vahvistaa paitsi ilmaisia alustoja hyödyntämällä (some), mutta myös näkyviä kampanjoita toteuttaen esimerkiksi ulkomainonta, messuille osallistuminen, kohdennetut markkinointikampanjat (suorapostitus esim. poismuuttaneille).

Elinvoiman vahvistamisen tulee olla järjestelmällistä ja strategisesti suunniteltua. Keinojen tulee olla kustannustehokkaita ja harkittuja. Markkinoinnin vaikuttavuudelle tulisi määrittää jonkinlaiset mittarit tilikausitasolla. Myös eri hankerahoituksia tulisi hyödyntää elinvoiman vahvistamiseksi mm. maakuntaliiton hankehaku.

Elinvoiman vahvistaminen vaatii merkittäviä panostuksia ja taloudellista tuottoa on saavutettavissa vasta pitkäjänteisen työskentelyn seurauksena todennäköisien vuosien kuluttua.

6. Tasapainottamistarve

Tarkentuneiden veroennusteiden ja valtionosuuksien perusteella tasapainottamistarve on 1,5–2,0 milj. euroa. Ilman tasapainotusta konsernin alijäämä -kriisikuntakriteeri täyttyy vuoden 2024 jälkeen.

Kuten edellä on todettu, Mynämäen kunnan palvelut tuotetaan halvemmalla kuin verrokkikunnissa. Säästöjä on vuosien aikana tehty ns. juustohöylällä ja palveluverkkoa muuttamalla.

7. Tasapainottamisohjelma

Talouden tasapainottaminen edellyttää sekä tulojen lisäämistä että menojen karsimista.

7.1 Tulojen lisääminen

Tuloja voidaan lisätä asiakasmaksuja korottamalla, muita käyttötalouden tuloja korottamalla, veroprosentteja korottamalla ja omaisuutta myymällä.

7.1.1 Asiakasmaksut

Asiakasmaksuista suurin on varhaiskasvatuksen maksut. Kunta ei voi niitä korottaa, koska maksujen määräytyminen on määritelty lainsäädännöllä. Muista käyttötalouden tuloista merkittävin on vuokratulot Varhalle vuokratuista tiloista. Vuokra on määritelty vuokrasopimuksissa, eikä kunta voi niitä yksipuolisesti korottaa. Päinvastoin Varhan taholta on painetta vuokratason alentamiseksi.

Uimahallin ym. ei-lakisääteisten maksujen korotusmahdollisuus on 20.000–40.000 euroa/vuosi.

7.1.2 Verotulot

Kunnan tuloveroprosentti on 9,10 % vuonna 2024. Arvio tulon lisäyksestä tuloveroprosentin korotuksen vaikutuksesta eri vaihtoehdoilla:

Tuloveroprosentti	verotulon lisäys €
9,50 %	599 000
9,60 %	749 000
9,90 %	1 199 000
10,10 %	1 498 000
10,30 %	1 798 000
10,60 %	2 247 000

Kiinteistöveroja korottamalla voidaan lisätä tuloja jonkin verran. Alla taulukossa on laskelma, jos Mynämäen kiinteistöveroprosentit olisivat Varsinais-Suomen kuntien ja koko maan kiinteistöveroprosenttien tasolla. Kuntaliiton Mynämäen taloudesta

antamassa lausunnossa yleisenä kiinteistöveroprosenttina on 1,30 % ja vakituisen asumisen kiinteistöveroprosenttina 0,75 %.

Suurin tulon lisäys saadaan vakituisen asumisen kiinteistöveroprosentin korotuksessa ja yleisen kiinteistöveroprosentin korotuksella, koska niiden verotusarvot ovat korkeimmat. Alla olevassa taulukossa ovat koko maan keskiarvot, Varsinais-Suomen kuntien keskiarvo, Mynämäen kunnan nykyiset veroprosentit sekä tuottoarvio, jos yleinen kiinteistöveroprosentti nostetaan 1,20 %:iin, maapohja 1,50 %:iin, vakituisen asuminen 0,65 %:iin ja muun kuin vakituisen asumisen kiinteistövero 1,50 %:iin.

	lain mukainen alaraja	0,93	1,30	0,41	0,93	
	lain mukainen yläraja	2,00	2,00	1,00	2,00	
		Yleinen rakennuksen veroprosentti	Yleinen maapohjan veroprosentti	Vakituisen asunnon kiinteistöveroprosentti	Muun kuin vak. asunnon kiinteistöveroprosentti	
Koko maa ka		1,15	1,31	0,51	1,22	
V-S maakunta ka		1,19	1,32	0,46	1,25	
Mynämäki 2024		0,98	1,30	0,55	1,15	
Mynämäki korotus 2025 >		1,20	1,50	0,65	1,50	
Mynämäen verotusarvot €		57 742 000	29 389 000	177 738 000	14 710 000	
TUOTTO €						YHTEENSÄ
nykyisillä		565 872	382 057	977 559	169 165	2 094 653
korotus 2025 >		692 904	440 835	1 155 297	220 650	2 509 686
V-S maakunnan keskiarvo		687 000	387 288	816 714	184 307	2 075 309
koko maa keskiarvo		664 033	387 288	906 464	179 462	2 137 247
Kuntaliiton lausunto		750 646	382 057	1 333 035	169 165	2 634 903
Kolsa-Juvansuo tuulivoimapuisto (kiinteistöverolain 14 §)		210 000				210 000
						Verotulon muutos/v
						415 033
						-19 343
						42 594
						540 250

Kunnan alueella on käynnissä kaksi tuulivoimapuistohanketta. Toisen eli Kolsa-Juvansuon kaava on hyväksytty kunnanvaltuustossa, mutta siitä on tehty valitus hallinto-oikeuteen. Tuulivoimapuiston operaattori on arvioinut, että yksi voimala tuottaa kunnalle kiinteistöveroa 30.000 €/vuosi 40 vuoden ajan. Kaavassa Mynämäen alueella on seitsemän voimalaa eli kiinteistöveron tuotto olisi 210.000 €/vuosi. Tämä arvio on yllä olevassa taulukossa.

Toinen kaava on vasta käynnistysvaiheessa, eikä sen kiinteistöverotuottoa ole arvioitu taulukossa.

Kiinteistöverotuloja on mahdollista saada lisättyä jonkin verran, kun kunnassa viireillä oleva kiinteistökartoitus saadaan saatettua valmiiksi ja kunnan kiinteistörekisterin ajantasaisuus pystytään varmistamaan.

7.1.3 Valtionosuudet

Valtionosuuden määrän lisääminen on pitkän aikavälin keino, koska se edellyttää kunnan asukasmäärän kasvamista ja väestön ikärakenteen muuttumista nuoremaksi. OKM:n valtionosuuteen voidaan vaikuttaa lukion oppilasmäärää kasvattamalla.

7.1.4 Omaisuuden myynti

Kunnan kiinteistömässä on tarkoituksenmukaista mitoitaa sopivaksi kunnan tarpeisiin ja tarkoituksenmukaiseksi toiminnan järjestämiseen. Talouden tasapainottamistyön yhteydessä on tunnistettu tarve kattavan kiinteistöstrategian laatimiseen erillisenä prosessina.

Kiinteistökokonaisuuteen tulee vaikuttamaan myös sote-kiinteistöjä koskeva yhtiötämismallitus. Tällä hetkellä kunnan omistuksessa on useita hyvinvointialueelle vuokrattuja kiinteistöjä, joiden omistus tulee järjestellä uudelleen vuoteen 2026 mennessä. Selvitystyötä tehdään parhaillaan yhteistyössä muiden kuntien kanssa ja sote-kiinteistöjä koskeva ratkaisu tulee sisällyttää osaksi laadittavaa kiinteistöstrategiaa. Tavoitteena on, että kiinteistöstrategia voidaan laatia pääosin omana työnä ja työ käynnistetään syksyn 2024 aikana.

Talouden tasapainottamistyön yhteydessä on tunnistettu, että ainakin seuraavat kiinteistöt tai rakennukset on mahdollista realisoida myymällä:

- Kivijärven vuokrasauna
- Kivijärven rantatontti (ei-oikeusvaikutteinen kaava, kaksi rakennuspaikkaa, rakennusoikeutta on jäljellä)
- Fortum-halli
- väistötilat
- Häävuoren tontit
- omakotitonttien myynnin tehostaminen.

7.2 Menojen karsiminen

7.2.1 Koulu- ja päiväkotiverkon tarkastelu

Palveluverkon tarkastelu mahdollistaa rakenteellisten säästöjen aikaansaamisen. Palveluverkon karsimisella on mahdollista saada säästöjä niin tila- kuin henkilöstökustannuksiinkin. Mikäli palveluverkkoa ei karsita, henkilöstöluvumäärään vaikuttaminen on haasteellista, eikä esimerkiksi eläköitymisen yhteydessä tehtävää rekrytointikarsintaa voida toteuttaa. Palvelujen taso kokonaisuutena on mahdollista säilyttää, osin jopa parantaa siitä huolimatta, että jokin yksikkö lakkautettaisiin. Varsinaiset päätökset esimerkiksi jonkin yksikön lakkauttamisesta ovat erillisiä päätöksentekoprosesseja, jolloin asiasta tehdään esimerkiksi ennakkovaikutusten arviointi ja asianmukainen kuuleminen.

Syntyvyyden laskuun perustuvat valtakunnalliset väestöennusteet muuttavat varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelutarpeiden ja -tarjonnan kehitysnäkymiä. Perusopetuksen oppilasmääräennusteet osoittavat laskua myös Mynämäen oppilasmäärissä. Toisaalta valtakunnalliset linjaukset ja päätökset sekä tuen tarpeessa olevien lasten lukumäärä vaikuttavat kustannuksiin pääsääntöisesti nousevasti. Mynämäen kunta on tuottanut sivistyspalvelut kustannustehokkaasti, joten mahdollinen säästöpotentiaali löytyy palveluverkosta, ei niinkään varsinaisesta palvelun sisällöstä.

Laadukas, nykyaikainen kouluyksikkö

Laadukkaassa kouluyksikössä annetaan lakien, asetusten ja normien mukaista opetusta. Henkilökunta on pätevää ja resurssointi on mitoitettu olemassa olevien tarpeiden mukaisesti.

Laadukas kouluyksikkö		
Tuen palvelut	Muut palvelut ja toimijat	Taloudellisuus
Opiskeluhoolto	Varihaiskasvatus ja esiopetus	Riittävä, tarkoituksenmukainen resursointi
Erityisopetus	Liikunta- ja nuorisotyö	Oppilas–opettaja-suhdeluku
Kerhotoiminta	Kirjasto- ja kulttuuritoimi	Minimiluokkakoko
Koulukuljetus	Kolmas sektori	Yksi- tai kaksisarjaisuus
Aamu- ja iltapäivätoiminta		

Taulukko: Laadukkaan kouluyksikön kriteereitä.

Kouluverkkoa pohdittaessa tulisi tarkastella myös kriteereitä, joilla kouluyksikkö on tarkoituksenmukaista säilyttää. Näitä kriteereitä ovat esimerkiksi keskimääräinen minimioppilasmäärä luokittain, minimiopettajamäärä, koulurakennuksen kunto ja tulevat saneeraustarpeet ja niiden laajuus sekä opetuksen saavutettavuus. Yleisopetuksen luokassa minimioppilasmäärän tulisi olla 13. Erityisopetuksen luokassa maksimioppilasmäärä on 10, joten ei ole tarkoituksenmukaista, että yleisopetuksen luokkakoko on samansuuruinen tai pienempi. Koulun opettajamäärässä 3 tulisi olla minimi, koska kahden opettajan yksikkö on liian haavoittuvainen.

Mynämäen kunnassa ei ole toistaiseksi määritelty perusopetuksen yleisopetuksen minimiryhmäkokoja. Sen sijaan kasvatus- ja sivistyslautakunta on määritellyt (10.12.2013 § 117) luokkakokojen pääsääntöiset enimmäisoppilasmäärät seuraavasti:

- 1–2-luokat 20 oppilasta
- 3–4-luokat 24 oppilasta
- 5–6-luokat 26 oppilasta
- 1–2- tai 1–3-yhdysluokat 20 oppilasta
- 3–6- tai 4–6-yhdysluokat 24 oppilasta

Nykyinen palveluverkko, varhaiskasvatus

- Vaahteramäen päiväkoti
- Pikkulaurin päiväkoti
- Karjalan päiväkoti
- Hiirenkorvan päiväkoti (Tavastila)
- Pyhän päiväkoti
- palveluverkkoa täydentää yksityinen päiväkoti Norlandia Laine (Asemalla)
- mahdollisuuksien mukaan perhepäivähoitajia
- ruotsinkielinen varhaiskasvatus ostetaan Turun kaupungilta.

Nykyinen palveluverkko, koulut

- Mynämäen lukio
- Laurin yhtenäiskoulu (yläkoulu ja alakoulu sekä erityisopetusyksikkö Leinikki)
- Tavastilan koulu
- Pyhän koulu
- Aseman koulu
- Karjalan koulu.

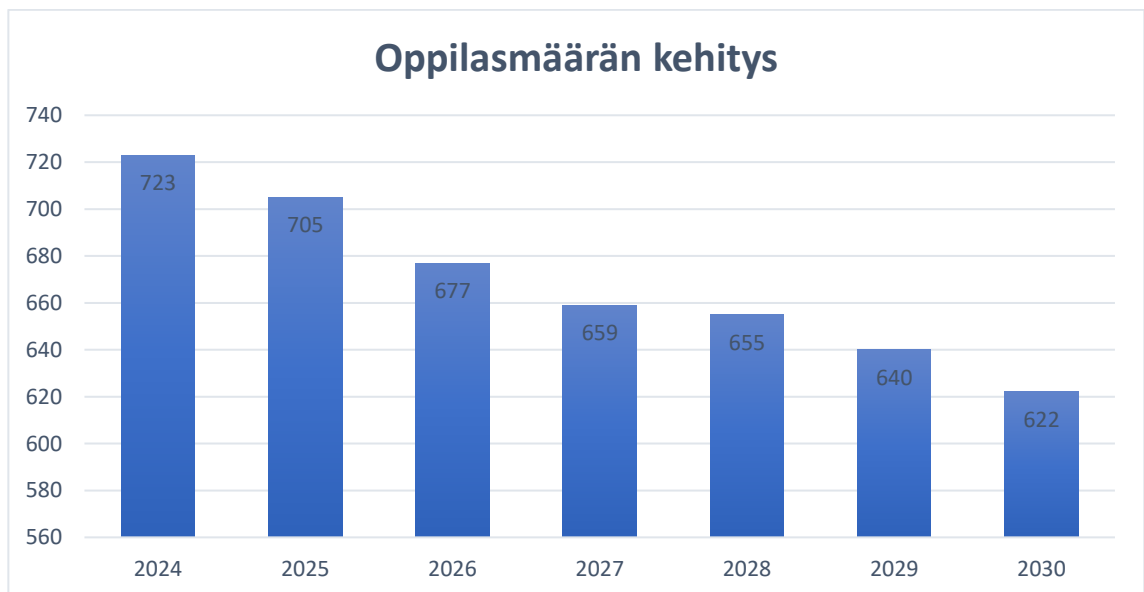
Nykyinen palveluverkko, kirjastot

- pääkirjasto
- Mietoisten omatoimikirjasto.

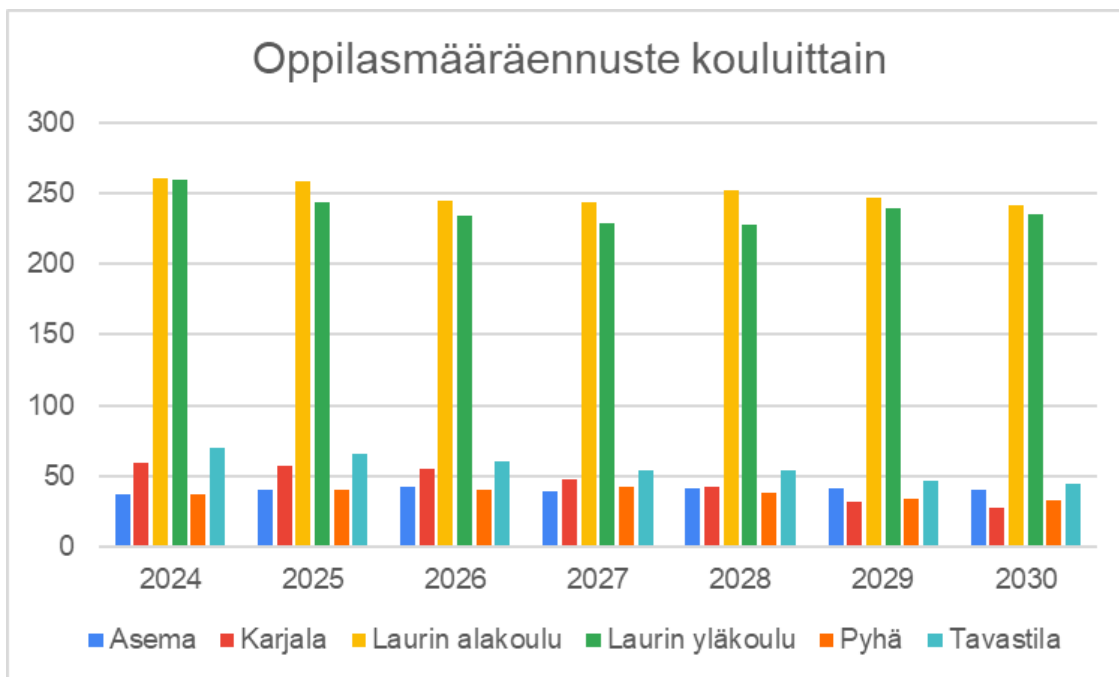
Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen nykyistä palveluverkkoa on oppilasmäärien ja koulujen välisten etäisyyksien perusteella mahdollista tiivistää, jolloin kustannussäästöjä olisi saatavilla. On tarkoituksenmukaista rakentaa Mynämäen koulu- ja varhaiskasvatusverkkoa useamman vahvan koulun varaan siten, että kohtuulliset koulumatkojen ja -päivien pituudet voidaan jatkossakin turvata laajassa kunnassamme.

Nykyiselläkin oppilasmäärällä on kouluverkkoa tarpeen tarkastella lyhyellä ja pidemmällä aikavälillä, jotta mahdolliset muutokset voidaan tehdä huolellisesti harkiten ja siten, että kouluverkkoratkaisut tehdään laajaan ja huolelliseen harkintaan perustuen, ylläpidettävien rakennusten määrä huomioiden.

Ennusteiden mukaan Mynämäessä lapsimäärä laskee tasaisesti siten, että vuonna 2030 perusopetusikäisten lasten määrä on noin 100 lasta pienempi kuin nykyään. Lasten määrän vähennys tarkoittaa noin viiden koululuokan vähentämismahdollisuutta. Luokkia ei kuitenkaan ole mahdollista vähentää, mikäli kouluyksiköt ovat kovin pieniä. Lapsimäärän lasku voi tasaantua, jos muuttoliike tulevina vuosina painottuu vahvasti lapsiperheisiin. Mynämäen väestön ikärakenteen kehitys kuitenkin noudattelee yleistä valtakunnallista kehitystä.

Kuvio A: Mynämäen perusopetuksen oppilasmääräennuste 2024-2030.

Kuvio B: Mynämäen perusopetuksen koulujen oppilasmääräennuste 2024–2030 kouluittain

Seuraavana esiteltävässä talouden tasapainottamisen näkökulmasta tehdyssä kokonaisarviossa sivistyspalveluiden palveluverkon muutosmahdollisuuksiin on huomioitu henkilöstö- ja tilakustannukset sekä mahdolliset lisäkustannukset, esimerkiksi arvio palveluverkon vaikutuksista koulukuljetuskustannuksiin.

1. Päiväkotiverkkoa voidaan tarkastella palvelutason olennaisesti heikkenemättä. Alustavan arvion mukaan Pyhän päiväkotio olisi mahdollista sulkea ja yhdistää Mietoisten päiväkodit yhdeksi varhaiskasvatusyksiköksi. Säästöä kertyisi arvion mukaan noin 32.000 €.
2. Kouluverkkoa voidaan tarkastella kolmen eri mallin mukaisesti:
 - A. Kolmen koulun malli (Tavastila, Lauri, Karjala)
 - B. Neljän koulun malli (Tavastila, Lauri, Asema ja Karjala)
 - C. Viiden koulun malli (Tavastila, Asema, Pyhä, Karjala, Lauri).
3. Kirjastopalvelun järjestäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä. Mietoisten oma-toimikirjasto on lakisääteisen velvollisuuden ylittävää palvelutasoa, mutta tois-taiseksi sen toteutus on saavutettavaan palvelutasoon nähden melko edullista.

A. Kouluverkon tarkastelu: Kolmen koulun mallissa kustannussäästöä syntyisi alus-tavan arvion mukaan yhteensä noin 245.000–315.000 € vuositasona. Kokonaisuudessa täytyy huomioida, että karkean arvion mukaan koulukuljetuskustannukset li-sääntyisivät enimmillään noin 80.000€/vuosi. Alla olevassa taulukossa ei ole huomi-oitu kuljetusmenojen lisäystä. Kuluissa on huomioitu sekä sivistystoimen että tekni-sen toimen säästöpotentiaali. Kokonaisuudessa ei ole huomioitu tuloa, joka syntyy, jos rakennukset myydään.

B. Kouluverkon tarkastelu: Neljän koulun mallissa kustannussäästöä syntyisi alusta-van arvion mukaan yhteensä noin 162.000–207.000 € vuositasona. Kokonaisuudessa täytyy huomioida, että karkean arvion mukaan koulukuljetuskustannukset li-

sääntyisivät enimmillään noin 80.000 €/vuosi. Alla olevassa taulukossa ei ole huomioitu kuljetusmenojen lisäystä. Kuluissa on huomioitu sekä sivistystoimen että teknisen toimen säästöpotentiaali. Kokonaisuudessa ei ole huomioitu tuloa, joka syntyy, jos rakennukset myydään.

C. Kouluverkon tarkastelu: Viiden koulun mallissa (nykytilanne) säästöpotentiaali 0 €. Ryhmäkoot pienenevät, mutta eivät tarpeeksi, jotta ryhmiä voisi yhdistää. Koulujen ja oppilasryhmien lukumäärä tulee pysymään ennallaan. Näin ollen henkilöstön eläköityessä heidän tilalleen on palkattava uudet henkilöt, eikä eläköitymisestä syntyvää henkilöstöpoistumaa pystytä hyödyntämään talouden näkökulmasta.

Koulu- ja päiväkotikiinteistöjen korjaustarpeet

Kunnan koulut ja päiväkodit ovat suhteellisen hyvässä kunnossa. Välttävissä kunnossa ovat Pyheen koulu- ja päiväkotirakennukset. Lukion rakennus on tyydyttävässä kunnossa.

Kunnossapidon arvioidut kustannukset seuraavien viiden vuoden aikana:

- Pyheen koulu- ja päiväkotirakennukset 95.000 €
- Aseman koulu 45.000 €
- Karjalan koulu- ja päiväkotit 50.000 €
- Tavastilan koulu 65.000 €

Kustannusarvioissa on huomioitu keittiölaitteiden uusimistarpeet.

7.2.2 Keittiöverkon tarkastelu

Mynämäen kunnan keittiöverkkoa on kehitetty vuosien varrella ja Laurin koulun rakentamisen yhteydessä yhtenäiskouluun on rakennettu iso keskuskeittiö. Keskuskeittiön lisäksi keittiöverkko koostuu neljästä muusta valmistuskeittiöstä ja kolmesta jakelukeittiöstä.

Valmistuskeittiöt

- Laurin koulu (keskuskeittiö)
- Lukio
- Tavastilan koulu
- Pyhän koulu
- Karjalan koulu.

Jakelukeittiöt

- Kunnanvirasto
- Aseman koulu
- Pikkulaurin päiväkotit.

Keittiöverkoston kehittämisellä saattaa olla saavutettavissa jonkin verran säästöjä. Tehdyn selvityksen mukaan pienten koulujen ja lukion osalta puhtaanapito- ja keittiötehtävät on jo nykyisellään optimoitu siten, että ruoan valmistamisen lopettamisella ei voida saavuttaa merkittäviä säästöjä, ellei nykyistä koulu- ja päiväkotiverkkoa muuteta. Ruokapalvelupäällikön selvitys keittiöverkon kehittämismahdollisuuksista on ohjelman liitteenä.

7.2.3 Puhtaanapitopalvelut

Kunnan tuottamista palveluista melko selkeän ja kilpailutettavissa olevan kokonaisuuden muodostavat puhtaanapitopalvelut. Puhtaanapitopalvelu kuitenkin on kunnan päivittäisen toiminnan kannalta kriittinen, eikä katkoksia toiminnassa voi olla. Ruoka- ja puhtaanapitopalveluiden järjestämisestä tehdyn selvityksen mukaan kokonaisuus on nyt optimoitu tehokkaasti siten, että sama työntekijä tekee joissakin yksiköissä sekä ruokapalveluiden että puhtaanapitopalveluiden työtä.

7.2.4 Konserniyhtiöiden toiminnan tarkastelu

Talouden tasapainottamistoimenpiteenä kunta antaa konserniyhtiöille konserniohjeen toiminnan taloudellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden varmistamisesta. Kuten kunnassa, tulee myös konserniyhtiöissä maksimoida oman työn määrä ja välttää ylimääräisiä ostopalveluhankintoja.

Mynämäen Vesihuolto Oy

- yhtiön henkilöstön työnkuvien ja työn tehokkuuden varmistaminen
- selvitetään vesilaitoksen työntekijöiden siirtymistä kunnan työntekijöiksi, jonka jälkeen kunta myisi työpanosta Vesihuolto Oy:lle
 - o muutoksella olisi mahdollista tehostaa työn vaikuttavuutta ja yhtenäistää kuntakonsernin työntekijöiden työnjohtoa
 - o säästöpotentiaalia on myös kunnan kiinteistöhuollon ja vesihuollon päivitysten yhdistämisessä
- oman työn osuuden lisääminen ja ostopalveluhankintojen ja ylimääräisten kulu-
jen karsiminen.

Mynämäen YritysVoima Oy

- yhtiön roolin tarkastelu osana kuntakonsernia
 - o Yhtiö on luopunut suurimmasta osasta kiinteistöistä ja hallinnoi käytännössä vain Irjantalon kiinteistöä. Kiinteistön merkittävin vuokralainen on Mynämäen kunta. Onko kiinteistön omistus tarkoituksenmukaista järjestää yhtiön kautta, vai tulisiko yhtiö purkaa ja Irjantalon kiinteistön omistus siirtää kunnalle?
 - o Muutokseen sisältyy säästöpotentiaalia kuntakonsernin näkökulmasta, mutta kunnan talouden näkökulmasta vaikutus voi olla jopa negatiivinen.
- Mynämäen YritysVoima Oy:n rooli osana sote-kiinteistöjen yhtiöittämistä
- yhtiön toiminnan tarkastelu läpileikkaavasti taloudellisuuden näkökulmasta
- oman työn osuuden lisääminen ja ostopalveluhankintojen minimoiminen.

Ki Oy Häävuorentie 5

- yhtiö on päättänyt yhtiön hyvän taloudellisen tilanteen takia, että se ei peri kunnalta vastiketta heinäkuu 2024 ja kesäkuu 2025 väliseltä ajalta (säästö 64.000 €/vuosi).

7.2.5 Elinvoimapalvelut

Elinvoimapalveluissa palveluiden hankintaa harkitaan tarkoin ja vuoden 2025 alusta lukien perusyritysneuvonta hoidetaan pääsääntöisesti kunnan omana työnä. Kustannussäästö n. 25.000 euroa / vuosi.

7.2.6 Ei-lakisääteiset palvelut

Alla on kuvattu säästöpotentiaaliltaan merkittävimpiä ei-lakisääteisiä palveluita. Näiden lisäksi esim. omatoimikirjasto, muutamat liikuntaolosuhteet, uimapaikat ja esim. kudontatila ovat sellaisia palveluita, joiden karsimisesta on mahdollista löytää pieniä säästöjä.

Koulukuljetukset

Koulukuljetukset ovat lakisääteisiä, mutta *petovaaran vuoksi myönnettävät koulukuljetukset* eivät ole lakisääteisiä. Petokuljetuksia voitaisiin esimerkiksi myöntää vain aamuisin. Kustannukset ovat tällä hetkellä noin 3.000 €/kk eli marras–maaliskuun yht. 15.000 €.

Säästöpotentiaali 7.500 €.

Uimahalli

Tilinpäätös 2023: Uimahallin tuotot 62.284 €, kulut -252.455 €, toimintakate -190.171 €.

Säästöpotentiaali 190.000 €.

Huom! Alla olevien ei-lakisääteisten palveluiden tuotot, kulut ja toimintakate ovat käyttötalouden lukuja. Tuotot ovat pääasiassa maksutuottoja ja valtionavustuksia, ei valtionosuuksia.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

Tilinpäätös 2023: Aamu- ja iltapäivätoiminnan tuotot 79.984 €, kulut -199.081 €, toimintakate -119.097 €.

Kunta saa valtionosuutta järjestäessään aamu- ja iltapäivätoimintaa perusopetuslain mukaisesti.

Lukio

Tilinpäätös 2023: Lukion tuotot 77.172 €, kulut -1.467.165 €, toimintakate -1.389.993 €.

Lukion tuotot ovat valtionavustuksia, jotka koskevat lukion hankkeita. Lukion laskennallinen valtionosuus on noin 9.800 €/opiskelija. Toisaalta kunnan omarahoitus lukiokoulutukseen on noin 95 €/asukas ja omarahoitus ammatilliseen koulutukseen on noin 204 €/asukas. Kunta maksaa toisen asteen koulutuksen omarahoitusosuu-den riippumatta siitä, onko kunta opetuksen järjestäjä. Mynämäen kunnan OKM:n valtionosuus on negatiivinen ja se vähennetään peruspalvelujen valtionosuudesta. Valtionosuudet kirjataan tuloslaskelmassa Valtionosuus-kohtaan.

Toisen asteen rahoitus

Kulu- tai tulolaji	Euroa
Oman lukion tuotot (hankerahoitus)	+77.172
Oman lukion kulut (palkat, tilat ym.)	-1.467.165
Lukioon kohdennettua valtionosuutta (9.840 €/oppilas x 124)	+1.223.528
Kunnan rahoitus lukiokoulutukseen (riippumatta onko omaa)	-718.994
Kunnan rahoitus amm. koul. (riippumatta onko omaa)	- 1.539.615
Säästöpotentiaali	166.465

7.2.7 Henkilöstömenojen ja henkilöstömäärän tarkastelu

Henkilöstömenoihin ja henkilöstömäärään voidaan vaikuttaa luonnollista poistumaa hyödyntämällä eli tehtävien jakamista olemassa olevalle henkilökunnalle, lomauttamalla tai irtisanomalla henkilökuntaa. Palveluiden karsiminen ja palveluverkon mahdolliset muutokset vaikuttavat henkilöstömäärän tarpeeseen ja henkilöstömenoihin.

Henkilöstön lomauttaminen on kertaluonteinen säästö, jonka vaikutukset henkilöstön hyvinvointiin ovat huomattavan negatiiviset suhteutettuna saatavilla olevaan säästöön.

Henkilöstömäärän vähentäminen vaikuttaa palvelutasoon. Henkilöstöön kohdistuvat toimenpiteet edellyttävät yt-menettelyn käynnistämistä.

Teknisen toimialan ostopalvelusopimuksia karsitaan ja siirretään omaksi työksi.

Henkilöstösäästöjen aikaansaamiseksi käytössä on talkoovapaajärjestelmä. Lomarahaa voi vaihtaa vapaaksi työnantajan kanssa erikseen sopien. Talkoovapaan käyttö tai lomarahaa vapaaksi vaihtaminen ei saa aiheuttaa sijaistarvetta tai muita ylimääräisiä kuluja. Vapaaehtoisin toimin arvioidaan saatavan 100.000 € säästöt. Säästöarvio sisältää 30.000 € talkoovapaat ja henkilöstömäärän tarkastelun eläköitymisten, henkilöstövaihdosten ja määräaikaistuuksien yhteydessä.

Henkilöstöetujen tarkistaminen.

Liitteenä on Kevan ennuste henkilökunnan tulevien vuosien eläkepoistumasta.

7.2.8 Muiden menojen vähennykset

Luottamushenkilöelinten jäsenmäärän vähentäminen pienentää kokouspalkkioiden määrää.

8. Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi

Talouden tasapainottamistyöryhmä ja valtuustoryhmien puheenjohtajat linjasivat kokouksessaan 3.6.2024 mahdollisia tulon lisäyksiä ja menojen vähennyksiä. Yhteisesti sovittujen toimenpiteiden lisäksi alla olevaan taulukkoon on virkamiesvalmistelussa lisätty maltillinen tuloveroprosentin korotus sekä kiinteistöveroprosentteihin myös vakituisen asumisen verotukseen korotus.

Tasapainottamisohjelmassa kuvatuilla toimenpiteillä kunnan taloutta on mahdollista sopeuttaa kolmen vuoden aikana yhteensä noin neljällä miljoonalla eurolla. Näiden toimenpiteiden riittävyttä kunnan talouden tasapainottamiseen voidaan arvioida tarkemmin, kun kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistuksen vaikutuksista saadaan tarkempia tietoja.

Talouden tasapainottamistyön yhteydessä tunnistettiin yhteisesti se, että talouden tasapainottamisen turvaamiseksi palveluverkkoa on syytä tarkastella, jotta työntekijöiden eläköitymisistä aiheutuva säästöpotentiaali saadaan hyödynnettyä esimer-

kiksi sivistyspalveluissa. Kunnan palveluiden osalta on tarpeen toteuttaa palveluverkkoselvitys, joka toteutetaan yhdessä ja osallistavasti. Palveluverkkoselvitys käynnistetään syksyllä 2024. Selvityksessä tullaan huomioimaan kaikki kunnan palvelut ja niihin liittyvät rakennukset ja toiminnot.

Koulukuljetuskustannuksista saatavat säästöt ovat riippuvaisia tulevasta kilpailutuksesta. Nykyiset sopimukset ovat voimassa vielä kevätlukukauden 2025.

Tässä ohjelmassa selvitetty toimenpiteet selvitetään ja mahdollisuuksien mukaan päätökset tehdään syksyn 2024 aikana normaalin päätöksentekomenettelyn mukaisesti. Osa tasapainotustoimista toteutuu vuoden 2025 aikana ja esimerkiksi mahdollisen palveluverkon muutokset tulevina vuosina.

Tasapainottamistoimenpiteiden taloudelliset- ja toiminnalliset vaikutukset arvioidaan valmistelun ja päätöksenteon yhteydessä.

Talouden tasapainottamishojelman toimenpiteet 2024–2026

Liite 1

TOIMENPIDE	TOIMIALA	VALMISTELIJA	AIKATAULU	ARVIO VAIKUTUKSISTA	TALOUSVAIKUTUS	2024	2025	2026
Tulojen lisäykset								
Tuloero-prosentin korotus 0,49 %-yks.	yleishallinto	Kunnanjohtaja	2024->, päätös tehty 11/23	Vaikutus kuntalaisten veronpidätykseen	680.000 e/vuosi	680.000	680.000	680.000
Kiinteistövero-prosenttien korotukset yleinen rak. +0,22 %-yks., yleinen maapohja +0,20 %-yks. vak.asuminen + 0,05 %-yks. muu kuin vak.as. + 0,35%-yks	Yleishallinto	Kunnanjohtaja	2025->, päätös 11/24	Pieni vaikutus kiinteistöjä omistavien asukkaiden verotukseen	339.000 e/vuosi	0	339.000	339.000
Asiakasmaksujen korotus	Sivistystoimi	Sivistysjohtaja	2024 ja 2025	Pieni vaikutus palveluiden käyttäjien maksuihin	20.000 + 20.000 e/vuosi	20.000	40.000	40.000
Lukion opiskelijamäärän kasvattaminen markkinoinnin keinoin	Sivistystoimi	Sivistysjohtaja Elinvoimajohtaja Lukion rehtori	2025->	Lukion käyttöaste korkeampi, lähemmäksi täyttä oppilasmäärää	9.800 e/opiskelija/vuosi	0	50.000	100.000
Kertoluonteiset tulot								
Fortum-hallin myyntivoitto	Yleishallinto	Elinvoimajohtaja Tekninen johtaja	2024	Mahdollisuudet uuteen yritystoimintaan	Arvio teetetään, laskennallisesti 200.000 euroa, kun n. 300.000 euron tasearvo vähennetään	200.000	0	0
Kivijärven vuokrasaunan myynti	Tekninen toimi	Tekninen johtaja	2025	Vuokrauspalvelun loppuminen, vaikutus kuntalaisten ja yhdistysten toimintaan	arviolausunto 280.000 euroa (josta vähennetään tasearvo n. 50.000 euroa)	0	200.000	0
Tonttimyynnin tehostaminen	Yleishallinto, tekninen toimi	Elinvoimajohtaja	2024–2026	Uudet asukkaat ja/tai yritykset	Vaatii panostuksia, arviolta 20.000 euroa/vuosi, saatava hyöty arviolta 70.000 euroa/vuosi	25.000	50.000	50.000
Menojen vähennykset								
Palveluverkkoselvityksen laatiminen	Kaikki toimialat	Kunnanjohtaja Sivistysjohtaja	2024–2025	Mahdolliset muutokset palveluverkossa vaikuttavat yksittäisten kuntalaisten arkeen.	Säästöpotentiaali tarkentuu palveluverkkoselvityksen myötä. Palveluverkkoselvityksen laadintaan ostetaan ulkopuolista asiantuntemusta. Menoarvio v. 2024–2025 + 15.000 e		150.000	150.000

Teknisen toimen työtapojen muutos ja oman työn osuuden pysyvä lisääminen (ilman henkilöstölisäyksiä)	Tekninen toimi	Tekninen johtaja	2024–2026	Työn tehostuminen ja työjärjestelyjen parempi ennakointi. Mahdollisia negatiivisia vaikutuksia palvelun laadun heikentyminen, jos joitakin toimintoja päättään jättää tekemättä.	Säästöpotentiaali vaihtelee vuosittain käynnissä olevien hankkeiden mukaan.	385.000	300.000	300.000
Säästö koulukuljetuskuluista koulujen retkiä vähentämällä	Sivistystoimi	Sivistysjohtaja	Sivistyslautakunta tehnyt päätöksen koskien v. 2024	Vaikutus koulujen arkeen retkien vähentämisen muodossa	Säästöarvio 100.000 euroa vuonna 2024. Vuosina 2025 ja 2026 70.000 €/vuosi.	100.000	70.000	70.000
Koulukuljetuskulujen optimointi kilpailutuksissa 10 % säästötavoite (esim. reittisuunnittelu, etäisyydet kodin ja pysäkin välillä)	Sivistystoimi	Sivistysjohtaja	2025–2026	Reititysten vaikutus kuljetuskokonaisuuteen	Nykyiset sopimukset ovat voimassa kevääseen 2025 asti. Säästöpotentiaali on riippuvainen uudesta kilpailutuksesta	0	50.000	100.000
Oppimateriaaleista säästäminen	Sivistystoimi	Sivistysjohtaja	2024	Vaatii koulujen arjessa hieaman soveltamista	Säästötavoite vuodelle 2024 15.000 euroa	15.000	0	0
Turun seudun kehitys Oy:n palvelujen käytön vähennys	Yleishallinto/elinvoimapalvelut	Kunnanjohtaja Elinvoimajohtaja	2025–2026	Yrityksille tarjottavien palveluiden kaventuminen	Säästöpotentiaali ilman muita panostuksia 30.000 euroa/vuosi	0	30.000	30.000
Ki Oy Häävuoventie 5 vastikealennus 2024-2025	Yleishallinto	Hallintojohtaja	Yhtiökokous tehnyt päätöksen, 2024–2025	Vaikutus Ki Oy:n talouteen	Säästö 64.000 e/vuosi vuosina 2024–2025	64.000	64.000	0
Henkilöstötoimenpiteet								
Talkoovapaiden käyttöönotto	Kaikki toimialat	Hallintojohtaja	Kunnanhallitus tehnyt päätöksen v. 2024, lisäksi 2025–2026	Vaikutus työntekijöille, työhyvinvoinnin lisääntymiseen	Säästöpotentiaaliarvio 30.000 e/vuosi. (1 pv/työntekijä) Todellinen säästö riippuu talkoovapaiden käytöstä.	30.000	30.000	30.000
Henkilöstösäästö määräaikaissuoksien, eläköitymisten ja muiden henkilövaihdosten yhteydessä. Täyttöluvissa kriittinen suhtautuminen.	Kaikki toimialat	Johtoryhmä	2024–2026	Tavoitteena 1–2 henkilön vähennys	Säästötavoite 250.000 e/vuosi vuosina 2025 ja 2026.	0	250.000	250.000
Työhyvinvoinnin vahvistaminen, henkilöstön sitouttaminen,	Kaikki toimialat	Henkilöstöasiantuntija	Jatkuva	Tavoitteena entisestään vahvistuva työviihtyvyys ja	Säästötavoite tarkentuu myöhemmin.			

nen ja sairaspöissaolojen vä- hentäminen pitkällä täh- tämellä.				sen myötä vähentyvät sai- rauspöissaolot				
					YHTEENSÄ	1.519.000	2.303.000	2.139.000

9. Liitteet

1. Koulukohtainen oppilasennuste
2. Selvitys keittiöverkosta
3. Kevan ennuste henkilökunnan eläkepoistumasta
4. Yhteenveto kuntalais- ja henkilöstökyselyn tuloksista